

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historica Relatio De Ortu Et Progressu Fidei Orthodoxae In Regno Chinensi Per Missionarios Societatis Jesu

Schall von Bell, Johann Adam

Ratisbonae, 1672

Cap. XXII. Moritur Rex, & Successor designatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11805

CAPUT XXII.

Moritur Rex, & Successor designatur.

AT ô vanas mortalium spes, & momentanea lucra! Prosperè satis aspirantibus è Regiâ Favoniis Religio Christiana per Imperium Chinense excursura videbatur, sociis ab Europa submissis, & licentiâ Fidei disseminandæ latè impetratâ. Supererat, quæ votorum erat hæctenus summa, Regis ad Religionem accessio. Non deerant indicia locupletissima animi ad Christiana sacra inclinantis: non instructio, non hortator infatigatus P. Adamus. Verùm neq; volentis, neq; currentis negotium istud esse, sed miserentis DEI probavit eventus. Dilata in longum proposita Regia, vel interceptit mors, vel in incerto reliquit. Ægritudo corporis per menses aliquot lecto Regem affixerat; Nunciabantur non uni per Regnum tumultus, facilè in mutati veteris Principatus, ac molitione recentis; quasi nondum acquiescentibus per omnia ædificij partibus exorti. Domestica, quamvis mærore nequa-

T 4 quam

296 *Initia Expedit. Christiana ad Chines.*
quam laudabili, tamen improvidam, & ad corporis voluptates abjectam indignius mentem, percellebant mala. De cœlo non rara phænomena sinistri ominis partim vulgus, partim Regiarum aurium Astronomi recensebant. Utebatur hac ipsâ occasione provocando ad frugem Regi, cujus primum intererat cœli distamina pandere, P. Adamus. Monebat Regem, uti has cœli linguas non surdus pertransiret: magis illarum officium esse erudire mentem, quam fortunarum momenta: docere prius Dei placita, quam fati: ad cœlestia erigere mortales; non inclinare ad terrestria. Tribus itaque, antequam moreretur mensibus, vocato ad se integerrimæ memoriæ Evnucho Coreano, vade, inquit ad MÀFA, & perfer; quod in dato heri libello prognosticum super cœli phænomeno, faciat mihi illud admodum terribile: animadverto quid MÀFA intendat. Hortari me vult, quod auderet nemo alius, ut defectus meos emendem: Agnosco hominis fidem, & integritatem, qui pari candore mecum utatur, nec est in universa Regia, nec quæsitus undecunque potuit per Regnum hæctenus inveniri. A septima luna tentor valetudine adversâ, Provinciæ seditiones monent ac bella: credo de Imperio meo actum esse: Irato cœlo remedii nihil superesse arbitror, nisi quod ex morte

morte mea fortè speratur. Mallem, si posthac simile phænomenon contingat, nihil ultra nunciari. Quidquid agam, non deerunt sinistra astrorum aspectus; recedentibus istis pejora omnia succedent: Aliud, si quid consilii, quò studium applicem, succurrat Europæo, admoneri me velim. Non nescio, quòd totius Imperii Dominum me constituerit DEUS: Servi- vi utrique, quantum satis est, & quantum potui: detraxi corpori quantum possibile: unâ da- pe contentus, vili vestimento contectus; quid ultra requiritur? quid porro agendum? Quid- quid DEO placuerit, ut evenit, lubens patiar. Interea cœli minas assiduè mihi ingeri non amo: Omittat MAFIA terrores illos astrorum. Non perstringent animum, si ad aures non ap- pulerint.

Improvidè enim verò hoc nuncio tecta se- cum commercia P. Adami, magis animi, quam fortunarum incolumitatem spectantia repulit Rex. Respondit itaq; per Eunu- chum Pater: Hortari se, ne despondeat animum Imperator: non defuturum unquam, ut ex animo consu- lat, quæ videbuntur felicitati Regiæ conduce- re: promoturum se fidelitatem, cujus opinio- nem nactus esset ad usque vitæ limites: Interea mandato acquiescere, & Deum deprecari; ut Regiæ Majestati in tribulatione sit adjutor, do-

nec tempus quid agendum dignius, quam sincerè DEUS adorandus, assentiente aliquando ipsomet dictaverit. Vix reducem Eunuchum intuitus Rex, illico quid Mafa renunciet interrogavit: ille executus ordine singula; hæc inquit, non sine lacrymis coram dictata, à me perferri voluit. Itane verò reposuit Rex, talia ille erga me viscera pietatis? abi protinus, & nuncia: mortem minimè reformidare me, sive hodie, sive cras immineat: non habeo quod addam, qui Imperio moderando curam impendi, quam potui. Qui ulteriora mone- ret de more in reconditori aulae recluso præ- ter ipsum nullus fuit. Quare si Mafa perspi- cit esse amplius, quò prodesse populo, DEUM- que mihi conciliare valeam, omnino suggerat: Quidquid indicaverit, promptus exequatur. Amicè semper illum habui, & hoc sponte, & ex corde: hoc ille nunc petenti vicissim red- dat; ita sibi me unà devincturus, ac si omnia simul beneficia isto exæquasset. Ita tum equi- dem Rex ad votum Patris, verum alio distra- ctæ curæ sunt, an ex levitate promittentis, an internuncij fide?

Mense postero Rex totus incubuit expedi- endis concubine funeralibus, quam præter an-ecessorū morem viduam duxerat, & secundā à
legi-

legitima coronaverat, atque nunc etiã post obitum Imperatricem dixerat. Modus sumptuum & luctûs supra dignitatem fuit. Dissimulari tamen poterat hæc infania in æstu affectuum juveniliū, si non unâ Bonziorum pernicies in animum irrepisset. Nocentior concubina moriens, quàm dum vixerat, superstitionissima quæque abs Rege exequenda postulavit; atque ex his non postremum, persuasit Bonziorum amorem. Itaque ab eo die Bonzios undecunque adducere cæpit Rex: vestes aureis fibulis insignes singulis dare singulas (& erant, qui accurrerant ad funeris celebritatem, duo Bonziorum millia) in palatium illos, unde eorum Principem, eundemque stirpis Regiæ constantissimè quondam proscriperat, inducere: Ceremonias, & sacra satanica superstitionissimorum hominum ediscere, ac perditè frequentare: ad hæc Eunuchos, & ex gynæceo Virgines ad assumendum profligatissimorum sacrificulorum habitum invitare, ad sectæ illius fanaticam professionem cogere, atque insuper ipse declinare in reprobum sensum, jamque à mortua pellice turpius Salomone dementatus, rasurâ capitis, victu, & vestitu Bonziorum se discipulum palam jactare.

Non

Non defuit muneri suo, non tam amicitia, quam professionis Apostolicæ causâ Pater. Omnem aditum obsedit, ut repetitis libellis arguere, obsecrare, increpare, in omni patientia, & doctrina deviantem à recto oviculam posset. Ponebat ob oculos seriem Regum antecedentium, qui irretiti profanis cupiditatibus, aut impliciti superstitionibus, nihil minus quam posteritati Imperii consulissent: imò unâ secum Regna, ac Provincias in exitium hoc vivendi genere præcipitâssent. Impudicos amores venenum esse docebat, quo pectus ac cerebrum inusta nihil moderabile posthac suaderent: obsessas à Bonziis aures, & vanis ludificationibus superstitionum irretitas, sanioris consilii admittere nequaquam aliud imperium: prohiberi exinde curam Reipublicæ, Procerum studia excludi, populi necessitates contemni.

At obfirmatus ad ruinam Rex, insanissimi amoris æstu percitus, devovere caput, priusquam removeri à sententia, & desistere à ceptis statuit. Quid, inquiebat, MASA, tu ipse religiosus cum sis; nescio, quare de religiosis actionibus me reprehendas: Annon ferres ægerrimè? si tuæ Religionis exercitium inhibere tibi, ut tu me ab his avocare contendis. Verum condono ista affectui, quo in Personam te
meam

meam ferri video; ac patior libenter hâsce ab amante investivas. Concitator antea suæ causæ prætenderat patrocinium, quo Pater Procerum quendam, de prodicione Regi suspectum, complecti visus fuit. Et istum caruisse noxâ demonstravit Pater, quando viri illius innocentiam vel inde confirmavit, quod ad sinistra de se opinionis rumorem primùm in aula subnatum illico sese, conjugem, liberos universamque familiam voluntati Regiæ, decretoriæq; sententiæ subjecerit. Attamen Regis animus inter præcipites affectus, & benevolentiae pristinae limen constituit; nec abjecisse reverentiam visus, nec tamen ad dictamen firmatae olim gratiæ pollicitus emendationem. Ut expugnaret obnitentem, ad arma recurrit Pater, quibus complura alias impetrarat. Ex occasione phaenomenorum pro genio gentis ominosissimo, identidem aspectabilium Regia pericula, ruinas Reipublicæ, Imperiâ convulsiones non judicio suo equidem dimittebatur, sed ex Chinensium jam olim Sapientia plerumque conspirante augurabatur. Nec simul deerat salubrioribus mediis pro salute Regis, pro rei Christianæ, hâc vicissitudine admodum periclitantis, incolumitate à Numine imploranda, facientibus. Unâ cum Sociis Patre Ferdinando Verbiest, & P. Joanne

Gru-

Grueber, supplicare apud Divinam bonitatem instantius cœpit, quò clarior animo Regio cœlitus lux affulgeret, & tandem ad recogitanda saniora fieret capax.

Non acquiescente Rege ab impotenti æstu, DELIS creatarum vanitatum accuratus censor effrænem audaciam compescuit. Omnium tam Tartarorum quàm Chinesium animos primum ista intemperies ab illo abalienavit. Deducebatur ab errorum, ac superstitionum Magistris frequens per Urbem, nunc hoc, nunc illud sanum aditurus, & adoraturus Idola. Apparitores interim, ac satellites, quorum curæ erat viam insternere, quâ deducebatur Imperator solitâ petulantia per occasionem mercimoniam Chinesium, atque res omnis generis vœnum expositas, non modo diripere, sed & proculcare sunt ausi. Fecit hæc improbitas, ut sæpius per hebdomadam commercia, magno incolarum detrimento singulis sua cautiùs domi, quàm è publico servantibus vacaverint. Murmur exinde, atque indignatio populi; quin etiam veteris adagii metus increbuit; quò Republicæ exitiù propediem imminens denunciabatur; cùm nec ab ortu in occasum, neque ab occasu in ortum, ut ajebant, concederetur transitus; quod intercluso commeantium tam mercium, quàm munerum, perpetuo apud Chineses

ses fluxu atque refluxu sibi mutuò obviantium, nunc evenire ferebant. Tartari verò, quòd tempore maximè incommodo, relicta domo & familiâ cogentur sequi, quocunq; traheret Rex, sæpius mortem, eamque proximam ei comprecati, voto fortè propinquiorem fecerunt: Non fuerunt vani augures, qui diverbium Chinenfium portæ urbis infcriptum, videlicet, *bis novem non excedunt octodecim*, Imperij annis accommodabant, quos præteriturum Regem vel nollent, vel non putarent.

Alij ex fronte templi, quod Bonzijs ædificaverat, binos oculos pro symbolo appingi quondam à Rege jussos, qui vulgari proverbio Chinenfium benevolentiam designant, (*ambobus oculis te aspiciam*, inquirunt) deviante aliquantum sensu applicabant ad recordationem Monarchæ Antecessoris, cujus in Imperio moderando ætatè, uti non inferiore, ita neque ulteriore oculo erat perspecturus Successor. Referunt celeberrimū olim Mathematices præfectū, qui ante annos ter centum præteritæ familiæ Imperatoriæ seriem tunc inchoatā, per ænigmata ad exitum usq; texuerat: hujus quoq; ab alia stirpe secuturi Principis obitum in finem decimi septimi, & exordium octavi conjecisse. Quod si
ali-

aliquando à signis cœli liceat metuere, Rege jam ex morbo decumbente, inde quoque conspectus cometes est, rostro Aquilæ conjunctus. Præfagus iste apud ominosam gentem, juxta antiquitatis, ac priscorum suorum Sapiëntum traditas eruditiones maximarum mutationum, omnium in se oculos convertit, ac deinceps quantumvis fabula, veritati prælusit.

Decumbentem ex febrili calore, quem morbilli erumpere tentantes visi sunt causasse; tum, ut valetudini bene precaretur; tum ut anni auspicia faustissima voveret, accessit Pater. Introductus ab Eunuchis, ne genua flecteret, à Rege prohibitus est: cæterum, quod meliuscule se habere crederet, propinari hospiti etiamnum grato potum CHâ, maximi honoris & benevolentia signum jussit; nec plura collocutus domum dimisit. Metu festinator Mors suprema hæc voluit esse officia, quæ alter alteri, imposterum separandus, impendit. Admisso posthac extraneorum nemine, triduum vix supervixit. Fuit tamen opportuna omnino hæc postrema salutatio. Subire Regis animum, jam sensim à vanitatibus avocatum, cœpit recordatio monitorum salubrium toties ab amico Europæo suggestorum: refricare memoriam cæperunt tot libelli supplices privato, publicoque

emo.

emolumento promovendo dati : pulsare pectus
proposita tam exaggerata , quæ sanus conce-
perat , paulatim ordine expendi , quæ respon-
dere rationi videbantur. Auditus à circum-
stantibus incusare suam negligentiam ; quod ad
extrema deductus , plurima quæ animo fede-
rant expedienda , aut præterire nunc , aut in
angustum contrahere compellatur : Pœnitere
se, quod præclarissimarum opinione suâ rerum,
operè suscipiendarum diem obire siverit. Tum
daturus experimentum seræ , nisi forte , jam
quoque seræ pœnitudo , arrepto penicillo
puncta condonationis generalis, per Imperium
& præmiorum benemeritis decretorum duode-
cim , exscripsit. Illis , exceptâ rebellionē ,
parricidio , atque hujusmodi gravioribus flagi-
tijs , reos cæterorum criminum omnes dimitti
è vinculis : Proceres autem universos vel ex-
tollî ad eminentius fastigium dignitatis, vel eo-
rum merita muneribus erogatis compensari
præcepit : Populos pecunijs Fisco debitis ab-
solvit : Ad servos præterea , omnisque generis
subditos liberalitatem extendit.

Demum sentiens sibi jam jam abeundum, vo-
catis ad se quatuor Magnatibus fateri culpâ suâ
factum exorsus est , quod Imperium sibi a Ma-
joribus traditum malè gubernando nondum
pace firmâ constabiliverit : quod Regulos , ni-

mirum ejusdem cum Parente Sanguinis, minus
quàm occasio tulerat, erexerit: quòd Matris
consilia, Reipublicæ proficua, sæpe non admi-
serit: quòd de Patre & Avo bene meritis, &
emeritæ militiæ viris perexiguum patrocina-
tus sit: quòd militiæ duces, ac milites frigidè
remuneratus sit: quòd cupiditate congregan-
dæ pecuniæ ductus, Mandarinos, Proceres-
que stipendijs defraudaverit: quòd ipse rebus
curiosis addictus, multa inutiliter profuderit:
quòd populum identidem oppressum, non ut
filios, sed tanquam alienos habuerit: quòd Eu-
nuchos probrosam gentem, præter prudenti-
orum monita in palatium admiserit, ac fove-
rit: quòd denique Reginam nuper defunctam
inordinato amore adamaverit, in eâque de-
flendâ, tam sibi, quàm subditis molestus ex-
titerit. Postremò habere se filiolum octen-
nem, qui tametsi non esset ex Reginarum
aliquâ progenitus, propter ingenium tamen,
quo magna promittit, aptum videri, qui in
Imperio succedat, quem proinde, inquit,
vobis quatuorviris mihi à fidelitate & probi-
tate compertis unicè commendo: salvo tamen
vestro arbitrio. Quibus absolutis inflexo ad
quatuorviros capite, quod erat maximum re-
verentiæ indicium, vestem petijt: Hanc cum
dedissent, illustrem draconibus acu & auro pi-
ctis

ctis, aviti generis insignæ, eamque induisset, continuò valescens collectis cruribus ac brachijs, ecce, inquit, abeo, ac mox decessit. Laudatiore exitu dignissimus Princeps, si prout edoctus fuerat, pleniori confessione, & proficuâ magis ad vitam pœnitentiâ usus, apertiùs exposuisset, quem se ex hoc sæculo proficiscendo posteris censerî vellet. Placet interim iudiciorum DEI in hoc fortunæ, ac virtutum unâque ætatis florentissimæ æstuum fastigio concertantium abdita revereri potius, quàm explorare.

Rege sub medium noctis vitâ functo, manè insequenti Bonzîj omnes, eorûmque affeclæ è Palatio ejeti, unde venerant, postliminio sunt. Sub meridiem loculo inclusus, ab omnibus, qui illuc innumeri accurrerant, deploratus est, atque è vestigio de coronando successore actum; quem postridie omnium consensu throno impositum, Reguli, ac Belli duces, omnium item tribunalium Proceres, seu Mandarini, ter genu flexo, & novies capite ad terram usque inclinati adoraverunt. Adoratio hæc aliquoties per annum agitur, atque tunc universis in aulæ aditu ac vastissimo atrio congregatis: Disponuntur primùm hinc inde cum labaris, vexillis, aliisque partim militiæ, partim pacis insignibus circiter

mille viri, ordine qui sequitur. Proximi aulæ, deferunt omnium colorum sericas, & holosericas umbellas, auro discolori pictas, manubrio similiter deaurato numero quinquaginta, nempe ab utroque latere viginti quinque. Succedunt flabella totidem, & ipsa opere phrygio venustè elaborata: Tum labara non absimilis apparatus ac pretij, non pauciora ter denis: deinceps vexilla prælongis hastis suffixa, representantia viginti octo mansiones Lunæ, stellis curiosè intertexta, auro fulgentibus, ac intercurrentibus Draconibus pari ex metallo efformatis venustè horrida. Post hæc minora vexilla brevioribus hastulis librata, universim centum. Deniq; multiplicium operum, & diversarum formarum figuræ globi, secures, mallei sequuntur, inaurata singula capulis aureis insistentia quinquaginta. Pro umbellis, eò quòd amplissimæ sint, quemadmodum & pro vexillis quibusque, propter horum magnitudinem sustinendis tres viri deputati, pro singulis aliarum figurarum duo: omnes veste sericâ rubrà rosis aureis distinctâ, elegantissimum ordinem emetientes adstant.

Ubi Imperator in aula consedit, signo per tympanum aliâque instrumenta musica edito, Mandarinî procedunt in medium, singuli pro gradu dignitatis suo ordine succedentes. Hisce prætergressis, altero per officiales, qui utrinque

que tanquam magistri ceremoniarum consistunt, natu edito, cæteri unâ paulatim procedunt; dum pro gradu dignitatis sibi competente, quisque locum per suggesta ære fusa, ibique ordine disposita, designatum teneat. Hic demum dum fiunt gradum, per deputatum ex Ceremoniarum Præfectis proclamatur, ut flectant: ac momento universi prosternuntur; Post iterum jubentur, caput ut profundè inclinent: & istud tanta cum symetria perficiunt, ut nemo citius, nemo tardius motu capitis imperata exequatur. Secundo & tertio eadem demandantur, & fiunt. Post ultimam genuflexionem, dum in clamatur, ut surgant, assurgunt simul omnes & tantisper stantes præstolantur, donec audiant per eundem, ut abeant; tunc enim simul universi retrocedunt, tamen ut nemo dorsum vertat, donec ferè intelligatur Imperatorem discessisse. Easdem ceremonias Reguli & Dynastæ per idem tempus observant, sed extra aulam in atrio contiguo, quod inferiori Magistratum atrio, tribus intervallis per cancellos marmoreos distinctum, cubitis plus minùs quindecim assurgens incumbit. Expetitis hisce, aliquantulum adhuc consistunt extra suggestorum ordines, dum intelligunt nihil à Rege præterea præcipitum enim à Regulis factò initio constitutâ ferie aulam egrediuntur.

Ad futuros adorationi, vestibus designati ordinis, & indepti gradus insignijs instructos, venire convenit. Proceres primi ordinis, in vertice pilei, deferunt carbunculum auro inclusum, ad cuius basim anteriorem appenditur unio: In cingulo verò quatuor quadrata, explicant oblonga, auro circumdata, latitudine trium digitorum, longitudine quatuor plus minus, ex eo lapide, quem Mauritani invehunt, Iaspidi simillimo, nisi quòd durior, & aliquantum transparens, ac colore sit albicante. In centro quadratorum rubinum aut carbunculum inferunt. At his Proceribus Magnates, qui eminent supra ordines dignitatum, in quos Mandarini omnes distribuuntur, solo cingulo differunt, cui lapides rotundos infibulant, & saphyrum centro inducunt. Reguli Rubinum in vertice, sed pluribus unionibus stipatum, & præterea in fronte pilei lamellam auream, in florem aliquem extuberantem gestant. Rex ejusdem formæ pileum, sed qui in vertice aureo ostendat unionem, magnitudinis ferè pyri moscatelli, ut vocant Itali, aut ovi columbini, pluribus ejusdem generis, mole minori consociatum, cingulum quoque defert radiantissimum ex multiplici tam unionum, quàm gemmarum concursu superbum. Secundi ordinis Proceres, seu Mandarini, gestant rubinum in vertice cum

mi-

minore altero ad basim ; cingulo bullas aureas innexis floribus protuberantes ; quarum iterum ex medio carbunculus prospicit. Tertij ordinis Proceres , vertice deportant gestamen aureum cum carbunculo ; sed ad basim saphyrum ; in cingulo verò , præter elaboratas floribus aureis bullas , nihil. Quarti ordinis , in summo vertice habent saphyrum , & ad hujus basim minorem alterum : & in cingulo bullas auro turgentes. Quinti , solo verticem saphyro ornant ; reliqua habent cum prioribus communia. Sexti ordinis , vertex crystallo fulgurat , ad basim saphyrum jungit : cingulum ex bullis constat cornu Rhinocerotis auro inclusum complectentibus. Septimi , verticem planè auro induunt , cui saphyrum ad basim , & ad cingulum bullas argenteas addunt. Octavi , verticem præferunt aureum sine lapide , in cingulo bullas ex cornu Rhinocerotis. Postremi , integumentum verticis argento elaboratum , & cingulum cornu bubali argento incluso exornant. Post hos Licentiati vertice columbam auream circumferunt , stylo aureo vermiculato insidentem. Baccalaurei eadem omnino , sed argentea deportant honoris literarij insignia ; utriusque cingulo innexas bullas habent , hi quidem ex cornu bubali ; illi verò ex cornu Rhinocerotis.

Vestēs ipsæ gradum & ordines ab invicem discriminant. Draconibus insignitas soli tertij ordinis, & majores è numero literatorum: ex numero verò militarium (Mandarinorū quippe alij literati, alij militares sunt) ab ordine quarto ad superiores induunt. Deferunt præterea, quæ omnibus vestibus superinducuntur quasi saga; hæc varijs tum volucrum, tum animalium, acu picta, vel intertexta figuris. rursus ordines distinguunt. Attamen, quia, cum illis libuerit, ista ponere fas est, ac maxime æstivo tempore ea negligunt propter calores, non ad rigorem distinctiva sunt, quemadmodum cultus antea descripti, quos sine gravi culpa nec omittere, nec usurpare quispiam pro libitu ausit. Lege insuper inviolabili observatur in palatio locus, cui libet ordini designatus. Literati Proceres universi, in publicis actibus ad lævam Regis consistunt, qui situs est honoratior dextro, apud hæc gentes: Militares omnes dextram tenent, Rex semper Austrum sedendo spectat. Priores itaque ad orientalem plagam, ad occidentalem postremi locantur. Dignissimum admiratione illud; isthic esse tantam nationum diversitatem, quarum nullibi terrarum frequentior, ex tam vastis Chinesium Provincijs, ne dicam Regnis amplissimis, conjunctis modo iteratò Tartaris: Hos tamen omnes iisdem legibus, iisdemque con-

fuc-

suetudinibus, supra indolis discrimen multiplex, gubernari pacatissimè; nullo DEI amore, nullâ spe aut metu futurorum post vitam eventuum; solo decore facti, & honestatis ratione duci; atque in tanta unione animorum, non solum quoad ceremonialia, ac ritus, (in quos, quoniam Moscovitæ ante biennium legatione functi consentire nollent, cum dedecore, muneribus quæ attulerant redditis, rejecti sunt) verum etiam nunc fortuito in electionem pueruli in maximum Imperatorem & Monarcham, sine ulli⁹ vel notata obiter oppositione potuisse consentire.

CAPUT XXIII.

*De cura universim mortuorum apud
Chinenses.*

CHinenses æquè, ac Tartari, exquisitam curam in humanis mortuorum suorum corporibus locant. Putant etenim totius posteritatis felicitatem ex eo pendere, si Majores nacti tumbas ex ligno, quàm maximè incorruptibili, in illo conclavi subterraneo annorum seriem quàm longissimam possint exigere in emolumentum suæ posteritatis. Proinde Chinensium opulentiores sæpe trecentos, quingentos, atque interdum supra mille aureos in